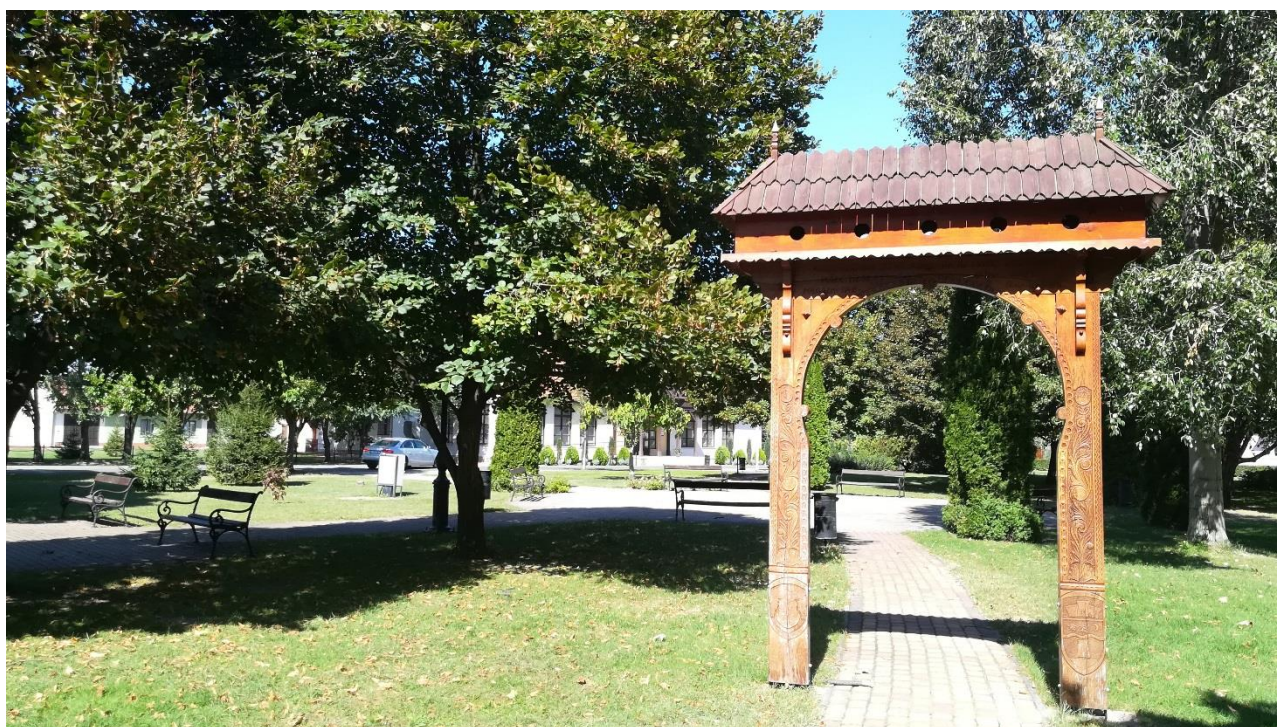

FORRÁSKÚT

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

TARTALOMJEGYZÉK

Polgármesteri Köszöntő	3
1. Bevezetés	4
2. Forráskút bemutatása	6
3. Örökségünk	10
4. Eltérő karakterű településrészek Forráskúton	20
<i>-Belterület</i>	
<i>-Külterület</i>	
5. Építészeti útmutató	24
<i>-Telepítés</i>	
<i>-Magasság</i>	
<i>-Tetőhajlásszög</i>	
<i>-Tetőforma</i>	
<i>-Anyaghasználat, színek</i>	
<i>-Kerítések</i>	
<i>-Tanyák, majorok</i>	
<i>-Kertek</i>	
<i>-Ajtók, ablakok</i>	
<i>-Homlokzatképzés</i>	
<i>-Részletek</i>	
6. Mai példák	39
7. Utcák, terek	41
8. Feliratok, hirdetések, reklámtáblák	43

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Olvasó!

Ön most a Településképi Arculati Kézikönyvet tartja kezében, amikor e szavakat olvassa.

Ez a könyv, ha jogi értelemben közelítjük meg, a hozzá tartozó településképi rendelettel együtt a településrendezési eszközökkel (ilyen még a helyi építési szabályzat, a településrendezési terv) egyenértékű dokumentum. Ha ennél tovább megyünk, akkor ki kell mondanunk, hogy segítségével tudjuk településünk fejlődésének mikéntjét meghatározni, úgynevezett finomhangolását elvégezni.

Hiszen építeni, átalakítani talán mindannyian tudunk, de nem mindegy, hogy hogyan. Felelősek vagyunk azért, amit teszünk és ez fokozottan vonatkozik épített környezetünkre, hiszen a létrehozott építmények, műtárgyak hosszútávon meghatározzák a faluképet, befolyásolják az itt élők, itt tartózkodók életét, időtöltését, hangulatát.

E könyv irányítúként szolgál az alkotásban, a fejlesztésekben, úgy, hogy tovább tudjuk vinni azt a szellemiséget, amit őseink hagytak ránk! Meg kell őrizni az általuk létrehozottakat, illetve továbbfejleszteni azokat, hogy az az arculat, amit anno megálmodtak ennek a falunak, az a mai kor gyermekeinek is megfelelő és elérhető lehessen, ami a miénk!

Szem előtt tartva az ebben foglaltakat tudunk egy olyan miliőt kialakítani, ahol nemcsak az organikus, társadalmi környezetünk, hanem a mesterséges környezetünk is hívogató, befogadó, vonzó lehet mindannyiunk és a hozzánk látogató embertársaink számára.

Fodor Imre
polgármester

BEVEZETÉS

Hosszú évszázadok alakították ezt a környezetet, ami most körbevesz bennünket. Együttesen hol természeti erők, hol szorgos kezek. Az itt élők nagy gondossággal formálták és formálják lakókörnyezetüket, meleg otthont teremtve maguknak. Otthont, ami általuk, velük él. Az otthonteremtés célja és feladata, hogy az ember a mikrokörnyezetében a legkedvezőbb feltételeket biztosítsa magának. Az építési tevékenység jelentősen befolyásolja a környezetet. Az elkészült épület fontos környezetformáló tényező, mert összeköti a természetet és a társadalmat. A környezet épített és természeti elemei összefüggő egészet alkotnak, melynek megfelelő alakítása, fejlesztése, értékeinek megőrzése és védelme közérdek, a társadalom kötelezettsége. Ezért az ország minden települése településképi arculati kézikönyvet és településképi rendeletet készít területe arculatának megővése és fejlesztése érdekében. A képekkel gazdagított kézikönyv célja, a település és örökségeinek bemutatása, településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek feltárása és bemutatása, javaslatokkal járul hozzá olvasói új otthonának megteremtéséhez és szűkebb környezetük kialakításához. Legfőbb feladata az iránymutatás, a különböző korú és karakterű falurészek építészeti egyensúlyának kialakítása, a falu saját egyedi és egységes arculatának megteremtése.

FORRÁSKÚT BEMUTATÁSA

„A táj az ember és a természet történetileg kialakult és változó kölcsönhatásainak térbeli leképződése, eredménye és következménye. Ezért a táj egyben az ember és a természet kölcsönhatásainak történelmi tárgyasulása, az ember alakította világban manifesztálódott történelem, azaz emberi környezet, amely magasrendű vizuális-esztétikai kvalitások hordozója.”

(Mőcsényi, 1968)

A táj sajátos adottságú terület, ezért minden tájnak, egyedi jellege, arculata van, lényegét tekintve egyedi és megismételhetetlen. A tájat formáló olyan alkotóelemek és tényezők, mint a klíma, a geológiai adottságok, a talajviszonyok, vízháztartási adottságok, egy hosszabb időtávon állandóan változnak, a tájat formáló művi elemek és tényezők, az emberi tevékenység pedig rövidebb időtávon formálja a tájat. A környezeti elemek állandósult karaktervonásaikkal és egymás közti kapcsolatrendszerükkel együtt válnak tájalkotó elemmé.

Forráskút nagyközség Csongrád megye középső részén helyezkedik el. A megye Duna-Tisza közti homokhátságán, ezen belül a Dorozsma-Majsai homokháton, a Szegedet Kiskunmajsával összekötő út mentén.

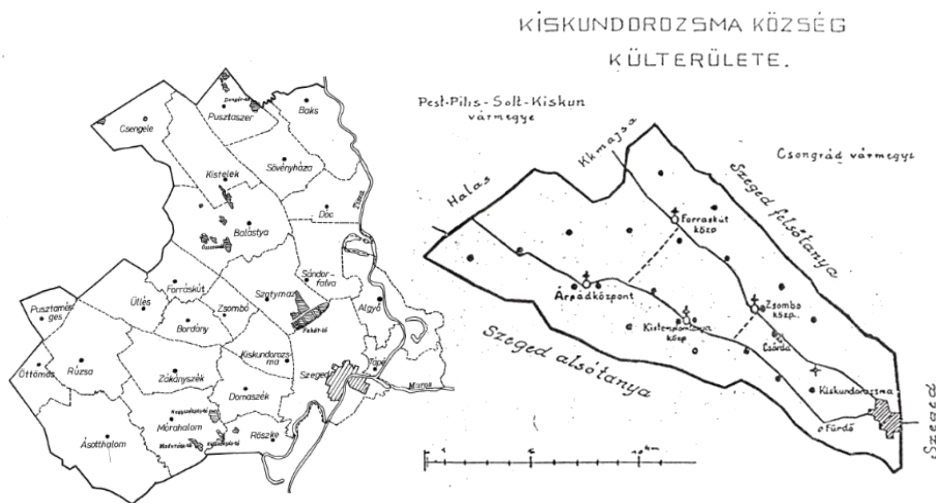
Kistérségek

FORRÁSKÚT TÖRTÉNETE

Forráskút nagyközség története igazán mozgalmas. Már a bronzkorban lakott helynek számított Forráskút és környéke, melynek nagyobb részén állattartással, míg a barna színű homoktalajon gabonatermesztéssel foglalkozhattak. A középkorban (1200-as évek) e vidék a Dorosma nemzetségé volt. A tatárjárasnak e terület is áldozatul esett. Tatárjárás után a Kiskunság területére IV. Béla király kun családokat telepített. A benépesítéssel Altokhaza (Jó levegő) néven lett belőle falu, melynek pontos helyét csak sejteni lehet. A török kiűzése után a király a Német Lovagrendnek adta el a jászkun területeket. Az 1500-at években a terület török hódoltság alatt volt. A törökök kiűzése után Orczy István a lovagrend jószágigazgatója 1719-ben a Jászságból (Jászfényszaruból és Jászapátiból) telepített katolikus családokat az addigra elnéptelenedett puszták keleti szegletébe, a mai Kiskundorozsma területére. Ekkor a mai kiskundorozsmai templom környékére építkeztek. Ezekben az épületek lakóházak voltak, ettől távolabb kerültek kialakításra az úgynevezett kertek. Később ezek a kertek kiszorultak a tanyaföldekre. Sokan a központban épült családi házukban éltek és idényjellegűen voltak kint tanyáikon. Később viszont, hogy a család együtt lehessen sokan a tanyára való kitelepedés mellett döntöttek. A mezővárosok határában kialakult szállásokon, tanyákon való állandó kinnlakást a 18-19. század fordulóján Alföld-szerte, különböző rendeletekkel tiltották a községi tanácsok. A kinnélők ellen a legtöbb esetben az a vád, hogy a közterhek, katonai beszállásolások, az adók, a közrend alól kívánják magukat kivonni. Az egymást követő, többször kihirdetett rendeleteknek nem sok foganatjuk lévén a helyi tanács - szinte tehetetlenül - újabb és újabb büntetéseket helyezett kilátásba. Lassan a külterületen kezdtek kialakulni a tanyasorok. Ezen területek szempontjából meghatározó szerep hárult a jó közlekedési lehetőséggel bíró részekre, így népesedett be a Kiskundorozsma-Kiskunhalas, valamint a Kiskundorozsma-Kiskunmajsa törvényhatósági utak mente. Ezek a tanyaközpontok 1950. január 1-én az évi közigazgatási átszervezés nyomán lettek önálló településsé. Így alakult meg Bordány, Zsombó, Forráskút és Üllés az egykori kiskundorozsmai határból önállósult tanyaközségekből, amelyek ma is jelentős tanyavilággal rendelkeznek.

A járás felosztása előtt, vadvizes, nádas, vízforrásos területek voltak ezen a vidéken, innen kapta a nevét Forráskút.

A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAI

A táj a Dorozsma-Majsai homokháton terül el. Felszíne enyhén hullámos síkság, ÉNY-DK-i hosszanti elgátolt medencékkel, mésziszapos szikes laposokkal. A terület nagy részét futóhomok borította. Uralkodó szélirány É-i, ÉNy-i. Az északnyugati szél a Duna hordalékkúpjából futóhomokot fúj ki, és ez lösszel összekeveredve hozta létre a jellemző térszíni formákat. A homokmozgás napjainkra faültetés és a környékre jellemző gyümölcsfa telepítés következtében lelassult.

Csongrád megye éghajlati és talaj adottságai kiváló feltételeket biztosítanak a kertészeti kultúráknak. A korán fölmelegedő talajok, a sok napsütés az itt élő emberek szaktudása, termelési tapasztalata és szorgalma együttevén eredményezte, hogy e környék az ország egyik legjelentősebb zöldség-, gyümölcstermő területe jelenleg. A tipikus tanyás község mezőgazdaságát a szántóföldi növénytermesztés- és zöldségtermesztés, a fólia alatti zöldségfajtatás- és virágtermesztés, a gyümölcstermesztés jellemzi. Az állattartás kisebb mértékben jellemző.

Igazi táji jelképek lettek a fehéredő fóliasátrak és üvegházak. A fóliasátras és üvegházás gazdálkodás számára igen jó talajnak bizonyul a homok. Sokan zöldségtermesztéssel, földieper termesztéssel és virágtermeléssel foglalkoznak. A folyamatos modernizációnak és a területen fellelhető termásvíznek köszönhetően megjelentek a geotermikus energiával fűtött üvegházak.

FORRÁSKÚT CÍMERE

A község címere „beszélő” címer, mely jelképeivel a múlt nagy sorsfordítóira világít rá, és azt fejezik ki, hogy a község önálló egységként tagolódik be a nemzet egészébe. Az országalmát tartó kígyó, mely a Dorozsma-nemzetség címerállata, arra az időre emlékeztet, amikor a tatárjárás előtt ez a nemzetség volt a környék birtokosa. A kígyó torkát erősen markoló kéz az e tájon megtelepedett kunokra utal. A török kiűzése után idetelepített számos határőr családra emlékeztet a szablyát markoló kéz. A vízjárta zombékos vidéket, melynek többlet vizét a Sia-patak vezette el, a hullámos ezüstpólya jelképezi. A pajzstalp közepén megdőlt amforából kiömlő víz a község mai elnevezésére utaló források jelképe. A harang egyik jelentése a település egyházas mivoltára utal, a másik a néphagyomány szerint elsüllyedt templomot jelképezi. A sisak a község hősi halottaira emlékeztet.

ÖRÖKSÉGÜNK

TEMLOM

Forráskút község lakosságának körülbelül 98%-a római katolikus. Már 1900-ban tervezték Forráskúton egy templom építését. A neoromán stílusú, egyhajós római katolikus templom 1906-ban, közadakozásból épült, a Sándor János dorozsmai gazda adományozta telken. Az építkezés során összesen 97000 égetett téglát használtak fel, melynek eredményeként 154 m²-es, 462 ember befogadására alkalmas szép kis templom született meg. A templom tornya 23 méter magas, ebben egy 400 kg-os, egy 130 kg-os harang és egy 42 kg-os csengettű, lélek-harang található. A sekrestye 1913-ban épült. A templomot „Jézus menyemenetelének” emlékére szentelték fel, búcsúját Pünkösöd előtti vasárnap tartják.

A kezdeti időkben nem volt állandó lelkésze a községnek, amikor azonban felépült a lelkészlakás a szükséges melléképületekkel, a püspök hozzájárult a forráskúti lelkésség működéséhez. Nagy jelentősége volt ennek, hisz a forráskúti pap volt az, aki havonta két alkalommal járt át Zsombóra is misét tartani, sőt a csólyosi és pálosi puszták hívő lakosai is Forráskútra jártak át szentmisére.

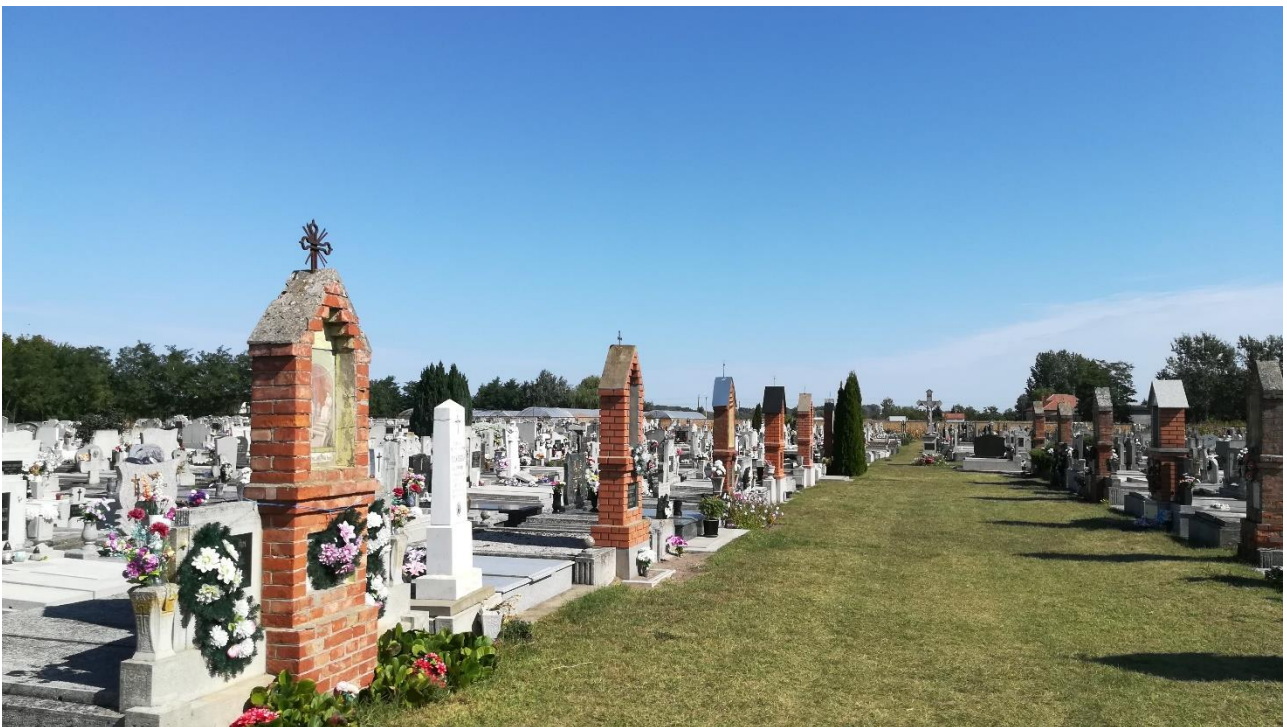
A templom karbantartása, felújítása több év adakozásaiból szakaszosan folyik: 1959-ben vezetik be a villanyt. A plébániára csak 1964-ben. A templomtér utcai kerítése 1966-ban készült el beton oszlopokra, horganyzott dróthálóból. Ebben az évben javították a templomtornyot és a villámhárítót is fölszerelték. 1968-ban egy belső festésre került sor. 1975-ben a külső vakolatot is felújították, eddig meszelt fal volt, ekkor kapott időtálló kőporos fedést. 1980-ban kap a templom egy Dantherm kazánú fűtőberendezést. 1982-ben a belső festést újították meg, majd 1992-ben újra festették. A templom tetőzetét 1996-ban cserélték le, ekkor távolították el az 1906-os palatetőt és ekkor került sor a külső festés felújítására is.

STÁCIÓK A TEMETŐBEN

A mai temető keresztútja 14 állomásból áll. Családi sírboltok tartoznak egy-egy állomáshoz, így a keresztút állomásainak gondozását a családi sírboltok hozzátartozói végzik. A keresztút közepén kereszt áll. A kerestttől jobbra Varga József atya, balra Rácz István atya édesapja van eltemetve. Az önkormányzat 1998-ban a temető kerítését és főkapuját újította fel.

KERESZTEK

Útmenti keresztnek nevezzük mindazokat a szabadtéri kereszteteket, vallásos jelképeket, amelyek nem az egyház liturgikus cselekményeinek színhelyén – templom, temető, kálvária – állnak.

A kereszték csoportján belül megkülönböztetünk feszületeket, amelyeken mindig ott függ Krisztus teste.

Ilyen építményeket nemcsak útszéleken találhatunk, hanem más hangsúlyos vagy nevezetes helyeken is. Előfordulnak folyók partján, mezők, dűlők kezdetén, falu szélén, balesetek, esetleg katasztrófák helyén stb.

A kereszteteket falusi mesterek, ügyes kezű parasztok, esetleg kőfaragást is tanult emberek készítették.

JERNEY (KÖLCSEI) ISKOLA

A Jerney Iskola Forráskút külterületén, a Forráskút dűlő 91. szám alatt található, tulajdonosa Forráskút Község Önkormányzata. Az iskola épülete és a hozzátartozó melléképület 1926- 27-ben épült úgynevezett Klebelsberg iskolaként - Klebelsberg Kunó népiskola építési programja keretében. Az iskola Kölcsey Ferenc nevét viselte hivatalosan, de a forráskútiak Jerney Iskolaként vagy Jerney-hegyi Iskolaként ismerték (a Jerney család birtokolt földet akkoriban ezen a vidéken). Az egykori iskolában 25-30 gyermek tanult egészen 1977-ig. Az iskola fő- és melléképületének héjazata 2011. évben felújításra került, az udvarát bekerítették. A belső felújítás 2014. szeptemberére készült el. A földszintes, kontytetős téglapépület feszes, sűrűn rakott, hosszúkás, vízszintes tokosztós faablakokkal, a rövidebb oldalon favázas előtetővel rendelkezik. Melléképületével és a tanyákra jellemző telekhatáron lévő fásítással egy igazán jellegzetes, védelemre feltétlen érdemes épületegyüttest alkot.

JERNEY KÚRIA

1900-as évek elején épült földszintes, nyeregtetős, háromlakásos kúria, mely korhűen felújításra került. Jellemzőes kétszintes, két vízszintes tokosztóval rendelkező, fából készült nyílászárókkal, mives, állóhézagos oromzattal rendelkezik. Díszes fakerítéssel szegélyezett, fedett tornáca van, elől, hátul terasz. Bútorainak többsége szintén korhű, értékes darab. Különleges növény és állatvilága miatt alkalmas erdei iskolának. A birtokon 120 növényfélése és hozzávetőleg 110 állatfajta található. Hatóságilag bevizsgált gyógyvizet találunk a birtokon.

TANYA AZ ÁTOKHÁZA DŰLŐBEN

Évtizedek óta áll e tanya az Átokháza dűlőben, idős facsoport árnyékában. A telken szórطان, de mégis logikus rendszerben kap helyet a főépület, istálló és még számos más tárolásra, takarmányozásra alkalmas épület. Ez az épületegyüttes szép példája a régmúlt idők emlékének.

TANYAVILÁG

Dorozsma környékén a tanyásodás kezdetét az 1800-as évek teszik. A Dorozsmáról való kiköltözés tiltásával semmit sem értek el, a külterületi népesség folyamatosan nőtt. Az 1840-es évek a tanyákon már lakóházak álltak. A redemptusok tanyáinak egy része teleppé fejlődött, amelyből a mai Forráskút is kialakult. Sokáig azonban a határban egymástól nagyobb távolságban lévő tanyák domináltak, egészen az 1950-es években kezdődött községesítési folyamatokig, melynek eredményeként a forráskútiak (és más településekről származók) a község belterületére költöztek. A tanyák többsége ma is lakott, azonban számos tanya mára elhagyatottá vált. Utóbbiak kapcsán sokan felismerték a bennük rejlő értékeket, a múlt hagyatékát és turisztikai célokra felújítják, megőrizve azt.

HAGYOMÁNYÖRZŐ FORRÁSKÚTI RENDEZVÉNYEK

Farsang és tuskóhúzás (február)

Minden év farsang vasárnapján kerül megrendezésre Forráskúton a Tuskóhúzás. Tőkét vonni nagyon sok helyen szokás volt, így a Dél - Alföldön is. Amikor a farsang elmúlik, a meg nem házasodott ifjakkal, férjhez nem ment lányokkal valamilyen darab fát, vagy tőkét vitettek, vontattak. A tuskót általában egy öreglegény, vagy egy ló húzta. Velük ment egy öreglánynak öltözött személy, aki meszelőt vitt magával, ezzel jelölte meg az öreglányok, öreglegények kerítését, ablakát (fehérré meszelte, később csak jelképesen meszeltek). A menet ideje alatt csúfolódókat, mondókákat regéltek. A menet végül visszatért a Művelődési Házhoz, ahol a tél temetéseként, máglyán elégettek egy férfialakot mintázó bábut, a tuskóval együtt. A nap végén bált tartottak, ahol régen jelképesen az öreglegényeket megvesszőzték, a lányok megmosdatták őket, lehetőleg hóban.

Falunap (augusztus)

Augusztus végén kerül megrendezésre a három napig tartó forráskúti falunapok. A falunap helyszíne a Jerney János Művelődési ház és az előtte levő park. Számos program fogadja az idelátogatókat. Esténként egy-egy népszerű előadó szórakoztatja a közönséget.

Szüreti multság (szeptember)

Minden év szeptemberének harmadik hétvégéjén kerül megrendezésre Forráskúton a Jerney János Művelődési Ház és a Forráskúti Hegyközség közös szervezésében a Szüreti multság.

Szüreti multság keretében lovaskocsis felvonulással jut el a helyi fiatalokból álló „banda”, illetve az érdeklődők a Forráskút határában elterülő szőlőbe, ahol a „banda” leszüreteli a termést, majd a borkészítés munkafázisait mutatja be. A nap során helyi bortermelőknél pincelátogatásra is lehetőség nyílik. A programot bál zárja, ahol borversenyt rendeznek, illetve minden évben Borkirálynőt választanak.

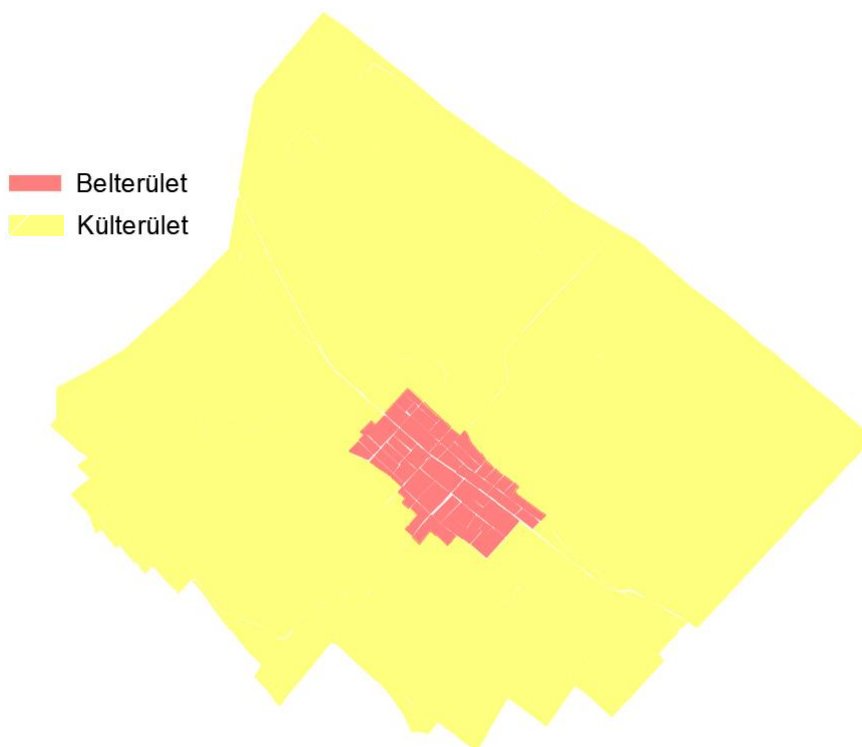

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Az 1950-es években telepített falu arculata meglehetősen homogén. Az újabb korban épült épületek is szépen beolvadnak a falu régiebbi épületei közé, így alkotva egy egészet.

Forráskút beépített területe két egymástól arculatában és szerkezetében eltérő településrészre osztható fel, belterületre és külterületre. Ezen elhatárolt területek képzeletbeli határvonalai időről időre változtak és formálódtak. A belterületet majdnem szabályos két részre a Fő utca, Forráskút legforgalmasabb utcája osztja szét, melyen végig sorakoznak a középületek, vendéglátóipari egységek. Központnak talán a forráskúti főtér-közparkot nevezhetjük, az őt körbeölelő középületek jelenléte miatt is.

A külterületi rész körbeöleli a falut, a belterület határánál sűrűbben lakott, míg távolodva csak szórvány épületek, épületegyüttesek találhatók.

BELTERÜLET

A települést a Fő utca szeli ketté. Ez a Kiskundorozsmát Kiskunmajsával összekötő út, a falu legforgalmasabb utcája. A középületek a Fő utcán sorakoznak. A faluközpontot a közpark képezi az őt körülölelő középületekkel. Itt kap helyet a Polgármesteri hivatal, a Jerney János Művelődési ház, valamint a könyvtár és a Borostyán Étterem.

Az épületek, ha más-más kor képviselői is, de egységes utcaképet alkotnak. A beépítési mód jellemzően oldalhatáros, a hagyományos vidéki beépítési szokásokat követve a lakóépülethez közvetlen kapcsolódó gazdasági épületekkel. A túlnyomórészt földszintes lakóházakat sátoztető vagy kontyolt-, illetve csonkakontyolt nyeregtető fedi. Elvértve – a települési szövetből kissé idegen – emeletes társasházakat is fellelhetünk. A főbb kereszttirányú, központhoz közeli utak mentén (Ady E. u., Dózsa Gy. utca, Petőfi u., Jókai u.) jóval mélyebb telkeket alakítottak ki, míg a település külső részein rövidebb telekosztás a jellemző.

KÜLTERÜLET

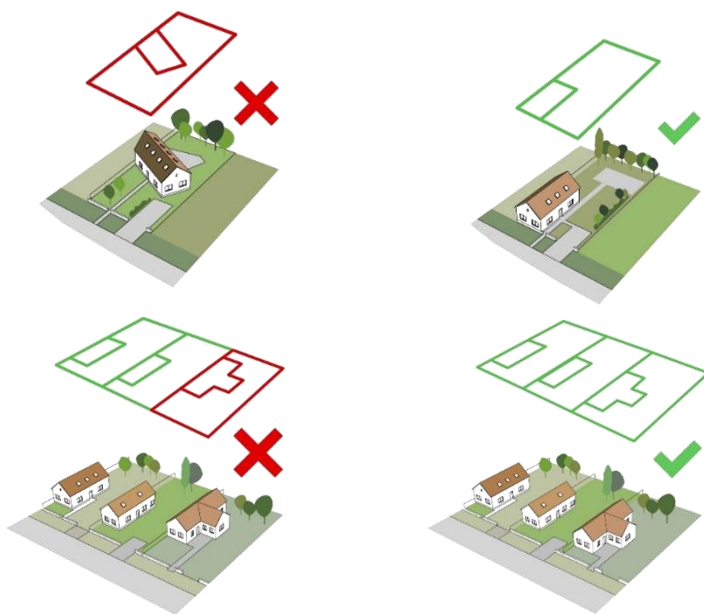
A külterület döntően alacsony beépítettségű. Ahogy a falutól távolodunk, egyre inkább csak szórványokban találkozunk tanyákkal, gazdaságokkal, majorokkal. Sok esetben ezek a területrészek sajátos arcúvali képpel rendelkeznek, melyet általánosságban nehéz bemutatni. Ezekhez az arcúlatképi különbségekhez hozzájárulnak a területrészek talajadottságai. Egyes részeken a gyümölcstermesztés, más részeken a szántóföldi termelés, a majorok, az állattartás a jellemző.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A fejezet célja, hogy utat mutasson úgy az új építésekhez, ahogyan a kisebb-nagyobb házalakításokhoz, házfelújításhoz. Néha az aprónak tűnő beavatkozások, mint egy kerítés cseréje vagy a homlokzat újrafestése is nagyban hozzájárul a környezet alakulásához, az utca képéhez. Sok felmerülő kérdésre adhatnak választ a következő rajzos ábrák, melyek nem szabályzatok, csupán útmutatók, és segítségükkel fenntartható a már kialakult tradicionális utcakép, harmóniát teremtve településünkön.

Telepítés:

Általában a telkek szabályos kiosztású geometriáját a ház elhelyezésekor is indokolt követni. A nem utcára merőlegesen telepített, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telkek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható egy intim, védett kertrész. Célszerű új épület telepítése esetén mindig megvizsgálni a környező épületeket és ahhoz igazodni. Így nem okozunk törést a már kialakult utcaképben.

Forráskúton jellemzőek az előkertek és a nagyjából szabályos építési vonal.

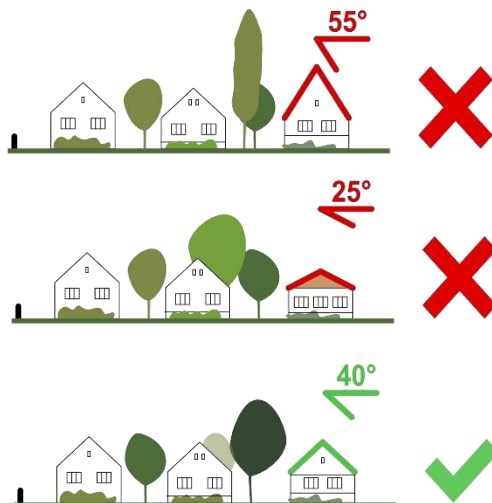

Magasság:

Az épületmagasság meghatározásánál is jobb, ha előzetesen megvizsgáljuk az építési telek körüli szomszédos épületek magasságát és igazodunk hozzájuk. Ezzel a szomszédos épület benapozása sem akadályozott és harmonikus utcakép alakul ki.

Tetőhajlásszög:

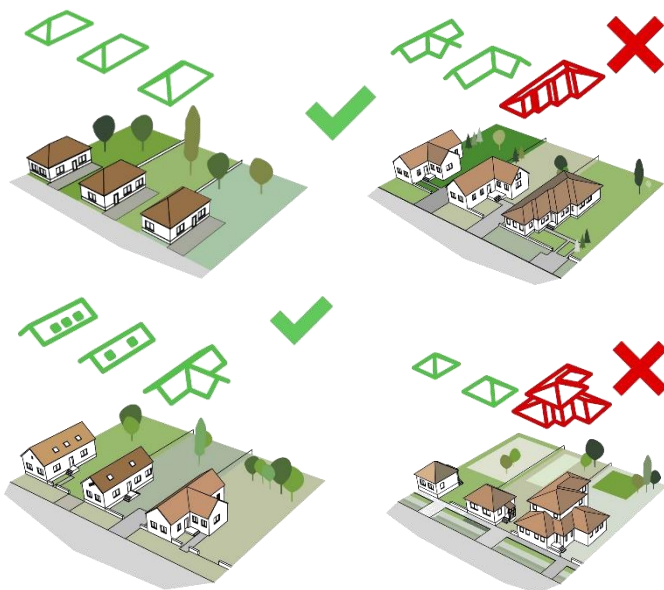
A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illenek a kialakult utcaképbe.

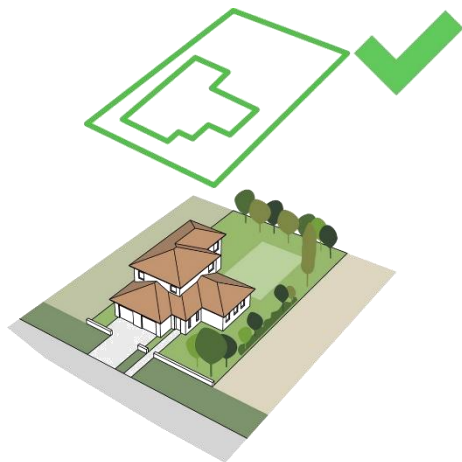

Tetőforma:

A településen levő családi házak tetőformája egyszerű. Az új házak építésénél a szomszédosokhoz kell illeszkedni.

A tetőkialakítás az épület alaprajzából indul ki. A falusias, egyszerű geometriával kialakított alaprajz tiszta tetőszerkezetet eredményez, míg a sűrűn tördelt alaprajz összetett tetőszerkezetet von maga után, ami nem előnyös egy falusias környezetben.

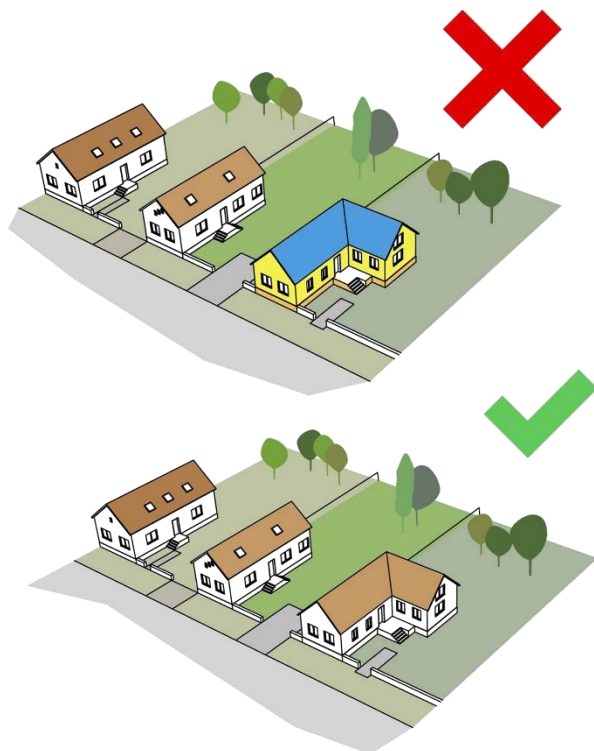

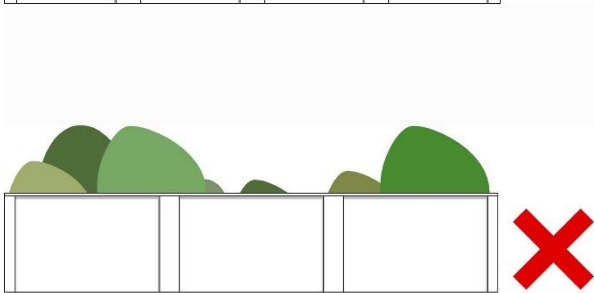
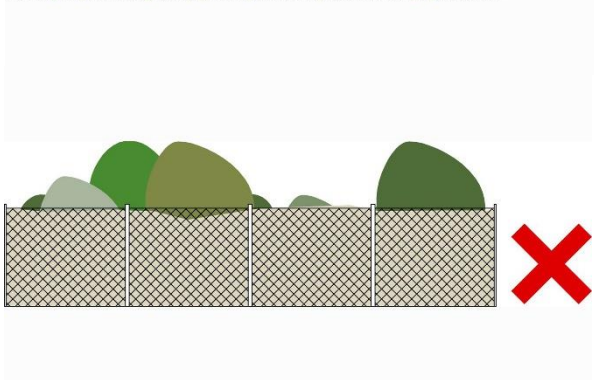
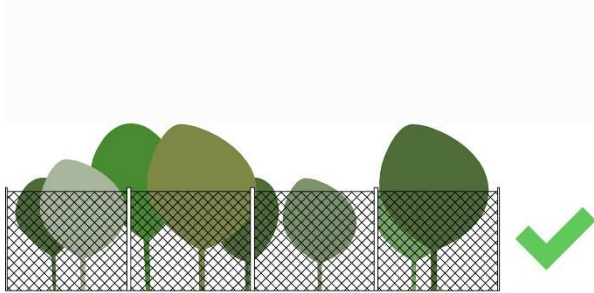
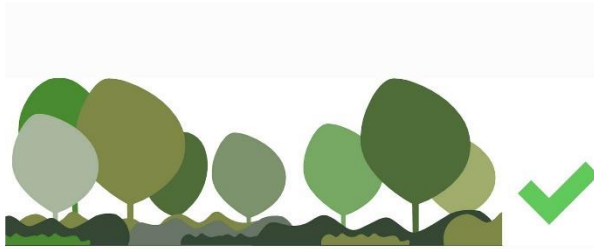
Tetősíkok játékaival egy nagyobb, tágasabb telken bátrabban játszhatunk, ha ezt a környező épületek stílusa is megengedi.

Anyaghasználat:

A pasztell színárnyalatoktól túlzottan eltérő színek használata nem előnyös. A falu képében kialakult egységes, visszafogott, a természet színeihez és anyagához közeli színek és anyagok javasoltak.

Nem elfogadható a kirívó, feltűnő színek használata.

Kerítések:

A kerítések az épület képéhez nagyban hozzájárulnak, ezért nagy figyelmet kell fordítanunk kialakítására és anyagának kiválasztására. Előnyös megvizsgálni a szomszédos kerítéseket és hozzájuk illeszkedőt alkalmazni. Leginkább az áttört, átlátható, kerítések alkalmazandók.

Kerítéseink anyagválasztása és formavilága igényes, harmonikus képet kell, hogy tükrözzön. Az ideiglenes megoldások, nem természetes anyaghasználat (pl. korcolt bádóg), nagymértékben hozzájárulnak a rendezetlen utcakép kialakulásához, ezért mindenképp kerülendő.

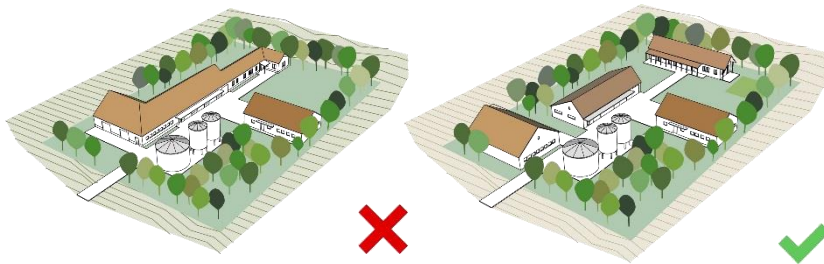
A növényzettel befutott kerítések évszakonként más és más képet kölcsönöznek az kerítéseknek, ezzel az utcaképnek is.

Tradicionális léckerítések ma is stílusos kivitelben jelennek meg újabb építésű házaknál.

A 1960-as években nem csak a színes, változatos homlokzatvakolatok, de az egyedibbnél egyedibb, mégis egy stílust képviselő kerítésköltemények is teret kaptak.

Tanyák, majorok

Az alföldi tanyák, majorok külterületi lakó és gazdasági egységek, melyeknek különböző rendeltetésű épületei általában önállóak. A terjedelmes épülettömeg nem jellemző és nem is praktikus. Tűzvédelmi és tájképi szempontból sem szerencsés.

KERTEK

Forráskútra jellemző az előkertes épületelhelyezés, így kialakítva egy kis sávot az épület előtt, melyet általában fákkal, cserjékkel, virágokkal ültetnek be. Ezek az előkertek a ház előtti közterülettel a ház képéhez nagymértékben hozzájárulnak. Ezek a területek funkcionálisak is: nagy jelentőségű a növényzárnak zajszűrő és levegőtisztító hatása.

A középületek előtti ketrészek is rendezettek, jól megtervezettek, szépen ékesítik a hozzájuk tartozó épületet és a környezetet.

AJTÓK, ABLAKOK

A régebbi tanyaépületeken még fellelhetőek a gondos asztalosmunkával készített, néhol mart díszekkel ékesített ablakok. A bejárati ajtókat általában egy külső ajtóval védték meg. A bejárati ajtók üvegezettek voltak, többnyire fa díszítésekkel, míg a külső ajtók egyszerű, tömör deszkaajtók.

A később megjelenő falusias házakon általában háromosztású, gerébtokos ablakok a jellemzők. Ezek az ablakok és az azokat védő redőnyök fából készültek. Ezeknél a házaknál az ablakelhelyezés teljesen szimmetrikus. A nyílászárók elrendezéséből a ház belső beosztása is sokszor kiolvasható.

Az újjépítésű házak, nyílászárók terén is jól alkalmazkodnak a régebbiekhez. Jellemző a szimmetrikus ablakkiosztás az utcáfronton.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Mindenki saját házának homlokzatával járul hozzá az utca képének kialakulásához. Ez az utcakép akkor válik széppé, ha minél homogénebb, nincs megbontva kirívó épületkompozíciókkal.

A régi tanyás épületek homlokzatát vizsgálva általában a díszes oromzat kialakítás a jellemző. Eleinte a díszes fa oromzat, majd a téglarchitektúrás, később a telibe vakolt oromzat a jellemző. A vakolt oromzatoknál általában fellelhetők a tégladíszítések a madárülő és a padlásszellőző részleteiben. Az ablakok mérete és elhelyezkedése a belső beosztásról árulkodik. Szín- és anyaghasználatban a természetesség a jellemző.

Az úgynevezett „Kádár-kocka” megjelenésével eltűntek az oromzatok. Így a díszítési felület a homlokzat lett. Az ilyen házak homlokzatai három sávra oszthatók: van a tetőidom, a lábazat és e kettő közötti falfelület, amely a nagy gondossággal készített színes vakolatalkotások vársza.

Az újjépítésű házak alaprajza tördelt, így több homlokzati sík képződik. Az ilyen újonnan épült házakkal is viszonylag jól lehet illeszkedni a falusias, régebbi épületek közé. Visszafogott utcai homlokzat kialakítással, szín- és anyaghasználattal jól illeszkedő házakat lehet létrehozni.

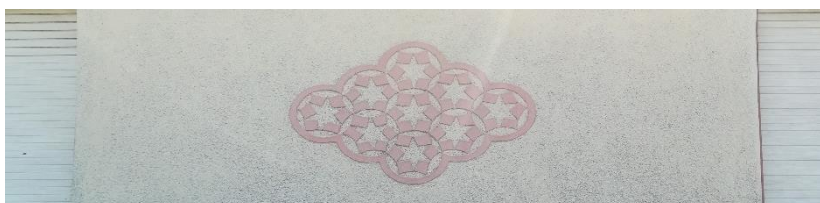
A visszafogott homlokzatok is feldobhatók és egyedivé tehetők különböző részletekkel, mondjuk látszó fa tetőszerkezeti elemekkel, faszervezetes teraszelemekkel, téglából készült elemekkel.

A jó illeszkedés megtartásának céljából jó, ha az új épületek homlokzatán is megfigyelhető a háromfelé tagolhatóság. Ezek a tetőidom, a lábazat és a közte levő falfelület, mely szabadabban alakítható. Ezen falsíkok felületképzésének legrégebbi módja a teljesen simára vakolt falazat festése. Az építőanyagok fejlődésével megjelentek a színezett vakolatok, amelyekkel a bennük található szemcsék nagyságától és a felhordás módjától függően már sokféle felületi struktúrát lehetett készíteni. Ezek a homlokzatvakolatok számtalan színben elérhetőek, ami nem feltétlen előnyös. Legjobb, ha a természetes hatású színekkel és anyagokkal képezzük homlokzatainkat.

RÉSZLETEK

Az emberek kreativitásának köszönhetően sok szép részlet gyűjthető össze minden környezetből, melyek mellett sokszor csak elsuhanunk és észre sem vesszük. Ezek a részletek néha funkcionális szerepet töltenek be egy épületnél, de sokszor csak dekorációs szerepük van.

MAI PÉLDÁK

Ne csak mindig újabbnál újabb épületek épüljenek, ezáltal kicserélődjön, átalakuljon a falu képe. Fontos felismerni a meglévő épületekben rejlő értékeket, melyek egy kis gondossággal újszerűvé, modernebbé tehetőek és teljes mértékben lakhatóvá a mai életstílusnak megfelelően is.

Hagyományt ápolva, de a modern világgal lépést tartva szépen felújíthatók a régi építésű házak. Egy jól megválasztott színekombináció (homlokzatra, lábazatra), egy kerítészsere, néhány részlet a homlokzaton máris modern külsőt kölcsönöz.

A ma épült házak között igen sokféle stílusúra bukkanhatunk, melyek közül a környezet vizsgálata nélkül jónéhány kiemelhető. A településképet nézve ellenben a hagyományosabb, egyszerűbb földszintes, maximum tetőteres házak a megfelelőek.

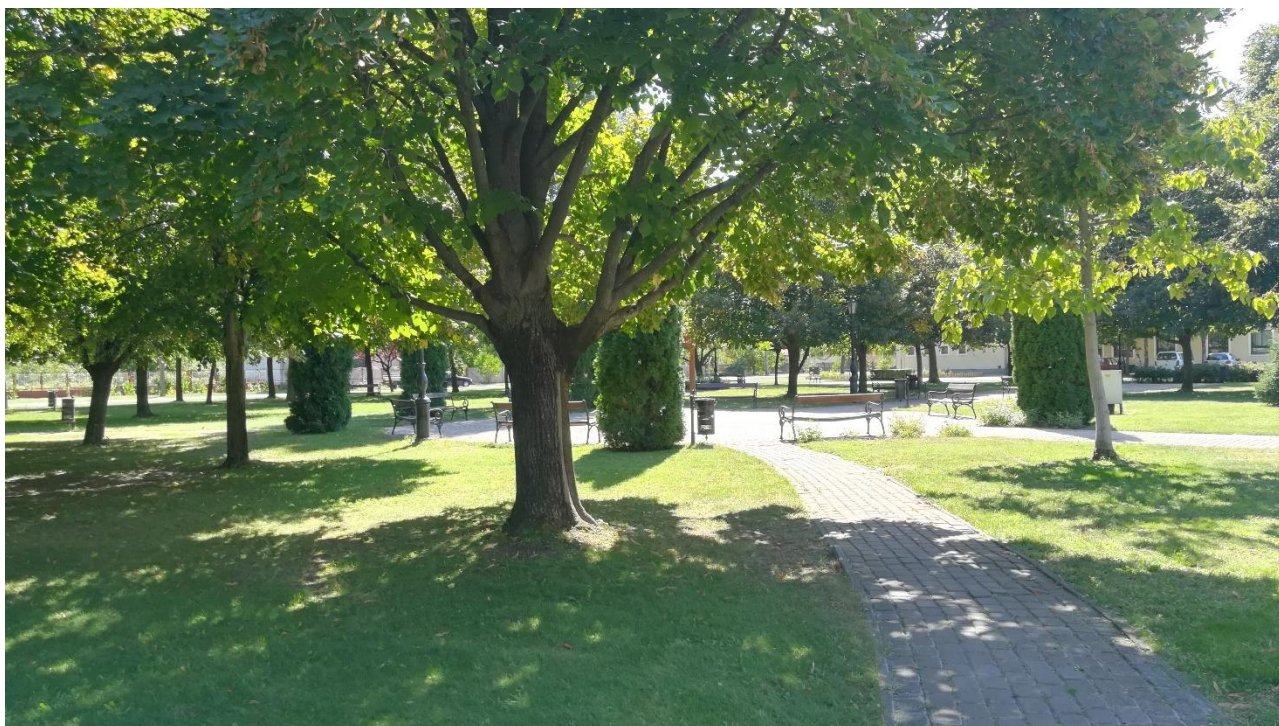

Modern, jó arányban megtört homlokzati sík, arányos ablakkiosztással, képzett homlokzat, mégis jól beolvad a falusias környezetbe. Visszafogott színhasználat, színekombinációk.

Összhang a ház minden elemének színei között, ezáltal alkotva egy egységes képet az épületről.

UTCÁK, TEREK

Egy faluról az első benyomást utcáin és terein keresztül kapja az ember. Akár csak átutazó, vendég vagy itt lakó, mindenki számára fontos az őt épp körbevevő tér kialakítása. Roppant lényeges, hogy minden térben biztonságban érezze magát az ott tartózkodó. Erre jó példa a főút mentén a járdák és a kerékpárutak elhelyezkedése. A falu legforgalmasabb útjától egy szélesebb zöldfelületsáv választja el a kerékpárosokat az autósávtól, majd egy újabb zöldsávval vannak leválasztva a kerékpárosok és a gyalogosok is. Ezzel biztosítva az itt sétálók nyugalomérzetét.

Igen nagy szerepet töltenek be a terek és utcák képének kialakulásában az apró részletek, fellelhető elemek, anyaghasználat. Minél egységesebbek ezek az elemek (virágládák, kandeláberek, szemetesek, kerékpártárolók), annál homogénebb tér alakul ki.

FELIRATOK, HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A faluban fellelhető feliratok, céginformációs táblák, épületmegnevezések általában nem hivalkodóak. A köztisztviselők feliratai nagyrészt hasonló betűstílussal és az épülethez illeszkedő színvilággal informálják az arra járókat. A kisvállalkozók cégtáblái diszkrétek. Általában a homlokzaton vagy a kerítéseken kaptak helyet. A vendéglátó egységek felirataira is a diszkréció jellemző.

Forráskúton zsúfolt, kirívó hirdető és reklámfelületek nem találhatók. Kis falu révén ez így is van rendjén.

IMPRESSZUM

FORRÁSKÚT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Forráskút honlapcíme: <http://www.forraskut.hu>
Forráskút emailcíme: hivatal@forraskut.hu
Forráskút postai címe: 6793 Forráskút, Fő u. 74
Telefon: 62/ 287-222
Polgármester: Fodor Imre
polgarmester emailcíme: polgarmester@forraskut.hu
Főpítész: Várkonyi Gábor
Főépítész e-mail címe: gabor.varkonyi@urbanimex.hu
SZERKESZTETTE: Várkonyi Gábor, Belancic Kitty
SZÖVEG: Várkonyi Gábor, Belancic Kitty
FOTÓ: Várkonyi Gábor, Belancic Kitty
GRAFIKAI TERVEZÉS: Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft.
Forráskút, 2017. november